

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

Dnro 45 /2020

23.6.2020

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN METSITYKSEN TUKEMISEN MÄÄRÄAIKAISEKSI LAIKSI

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry toteaa pyydettyä lausuntonaan seuraavaa:

MTK pitää esitettyä tukea perusteltuna. Joutomaiden metsityksellä voidaan osaltaan kasvattaa hiilinielua ja hillitä ilmastonmuutosta. Potentiaalisesti metsitykseen soveltuvan alan arvioidaan olevan merkittävä, 118 000 hehtaaria.

Tuki esitetään myönnettävän ns. de minimis -tukena, mikä joustavoittaa tukijärjestelmää ja sen käyttöönottoa. Tuensaajiksi määritellään yksityiset maanomistajat. Tämä on perustelua tuen tehokkaan ja vaikuttavan kohdentamisen näkökulmasta. Maanomistajien ja toimijoiden näkökulmasta on selkeää, että tuensaajan määrittely vastaa kestävän metsätalouden tukijärjestelmän tuensaajan määrittelyä.

Sen sijaan MTK ei pidä metsitykseen hyväksyttävien kohteiden määrittelyä ja tuen myöntämisen edellytyksiä, kuten ne on määritelty lakiesityksen 6 §:ssä, kaikilta osin tarkoituksenmukaisina ja riittävän selkeinä. Näin erityisesti, koska lakiesityksessä ELY:n lausunto on määritelty sitovaksi ja näin rajoittaa Metsäkeskuksen harkinta- ja päätösvaltaa tuen myöntämisessä. ELY:n lausunnon tulisi laissa asettaa myös määräaika, jotta hankkeet eivät pitkän lausuntoajan vuoksi viivästyisi kohtuuttomasti.

6 §:ssä kohteen edellytetään olevan vähintään 0,5 hehtaarin suuruinen yhtenäinen, keskimäärin vähintään 20 metriä leveä alue (1. momentin 2. kohta). 5§:n kolmannen momentin osalta tulisi sallia myös 0,5 ha pienempien alueiden metsitys aina 0,2 ha kokoon saakka, jos metsitettävästä alueesta muodostuu metsätalouden näkökulmasta tarkoituksenmukainen kokonaisuus. Hankkeen minikoon (hakemukseen sisältyvän metsitettävän alan) tulisi olla yhteensä vähintään 0,5 ha, joka voisi koostua useammasta alueesta. Maatalouden tukijärjestelmään sisältyy runsaasti alle 0,5 ha peltolohkoja, joiden metsittäminen olisi perustelua. Tukijärjestelmässä pienin tukikelpoinen lohko on 0,05 ha. Lisäksi maataloustuotannosta on 1960 – 1980 –luvulla poistunut huomattava määrä peltolohkoja, joissa on edelleen alla maatalousmaaksi katsottavia alle 0,5 ha alueita.

Määritelmä myös jättää ulkopuolelle johtoalueet, joita on palautumassa merkittävä määrä muuhun maankäyttöön ja jotka olisi tarkoituksenmukaista metsittää. Pykälässä tulisi erikseen mainita johtoalueet, joille asetettaisiin muita kohteita kapeampi, 15 metrin leveysvaatimus.

6 §:ssä määritellyt metsitystuen myöntämisen edellytykset, erityisesti kohdat 3 ja 4, on määritelty niin, että tuensaajan on mahdotonta ennakoita päätellä, onko kohde tukikelpoinen

vai ei. Määrittelyn epämääräisyys on omiaan heikentämään tukijärjestelmän houkuttelevuutta ja näin järjestelmän kannustavuutta ilmaston kannalta positiivisiin investointeihin. Monimuotoisuudeltaan arvokkaat kohteet, joihin tukea ei voida myöntää, tulisi mahdollisimman yksiselitteisesti määritellä tukiehdossa. Esitettyjen tuen myöntämisen ehtojen epämääräinen muotoilu on omiaan johtamaan siihen, että maanomistajien tasapuolista kohtelua maan eri alueilla ei voida taata.

6 §:n 1. momentin neljännessä kohdassa todetaan, että metsityskohteen tulee olla sellainen, että metsitys ei olennaisesti vaikeuta maatilojen rakenteen kehittämistä. Kyseinen kohta voi johtaa maanomistajan päätävävällän rajoittamiseen oman omaisuutensa käytön suhteen. Mikäli kyse on ns. maataloustukijärjestelmän piirissä olevan peltoheiton metsittämisestä, tulisi tuen myöntämisen edellytykset määritellä tarkemmin lain perusteluissa ja edellyttää ko. lohkon viljelykäyttöä. Tuen epääminen tulisi tulla kyseeseen vain siinä tapauksessa, että toinen tila/viljelijä sitoutuu ottamaan lohkon käyttöön, kunnostamaan sen ja viljelemään siellä satokasvia.

6§:n 1. momentin neljännessä kohdassa viitataan myös avoimen maaseutumaiseman säilyttämiseen. Tältä osin tarkastelu tulisi kohdistaa vain valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että myös valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla on kohteita, jotka voivat hyötyä metsityksestä – erityisesti ottaen huomioon mahdollisuuden käyttää monipuolista puulajivalikoimaa maisemaa rikastuttavana tekijänä.

6§:n perusteluissa todetaan, että metsitystuella ei saisi vaikeuttaa kaavan toteutumista ja että (yleis)kaavassa muuhun kuin maa- ja metsätalouteen osoitetut alueet eivät olisi hyväksyttävissä metsitettäviksi. Käytännössä yleiskaavoihin kuitenkin sisältyy laajoja maa- ja metsätalouteen käytettäviä alueita, joiden kaavamerkintä on muu kuin maa- ja metsätalous eikä kaavalla ole myöskään tarkoitus muuttaa ko. alueiden käyttöä. Yleiskaavojen alueellisen yhtenäisyyden vuoksi kaavoihin myös sisältyy laajoja maa- ja metsätalousalueita, joilla ei ole mitään kaavamerkintää (ns. valkoiset alueet), jotka lain perustelujen mukaan voidaan tulkita jäävän tuen ulkopuolelle. Tältä osin lain perusteluita on selkiytettävä niin, että tosiasiallisesti maa- ja metsätalouden käytössä olevat alueet, joille ei kaavassa ole osoitettu selkää muutosta maankäytössä, olisivat oikeutettuja tukeen.

13§:n 2. momentissa metsäkeskuksen oikeutta tehdä tukipäätös rajoitetaan, mikäli metsityksen toteuttamisesta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetuissa laissa (252/2017) tarkoitettu arviointiselostus. 13 §:n perusteluissa todetaan, että ko. menettely voisi tulla kyseeseen esimerkiksi hyvin laajan alueen kuten entisen turvetuotantoalueen metsityksessä.

Niin sanotun YVA-lain nojalla YVA-menettely voi tulla kyseeseen lain hankeluettelossa määriteltyjen toimintojen lisäksi yksittäistapauksissa. YVA-lain liitteessä 2 on määritelty tarkemmin, mitä tulee ottaa huomioon, kun arvioidaan hankkeen soveltuvuutta lain mukaisen menettelyn toteuttamiseen. Lakiesityksen YVA-menettelyä koskeva pykälä ja pykälän tulkintaa ohjaavat perustelut ovat epäjohdonmukainen kokonaisuus. Lakiesityksessä ei käy ilmi, millä perusteilla entisen turvetuotantoalueen metsityksen arvioidaan ylittävän lain tulkintakynnyksen. Lain perustelut vaativat tältä osin tarkennusta.

Lisäksi lakiesityksessä viitataan perusteluissa YVA-menettelyyn, mutta pykälässä arviointiselostukseen. Tämä on omiaan luomaan epäselvän oikeustilan siitä, mikä on YVA-lain suhde nyt laadittavaan uuteen lainsäädäntöön. YVA-menettelyyn sisältyy muun muassa laaja osallistumisoikeus heille, joihin hanke voi vaikuttaa. Menettelyn laajuuden vuoksi tulee tarkkaan harkita, millaisissa metsityshankkeissa voisi täytyä sellaiset merkittävän haitallisen ympäristövaikutuksen kriteerit, joiden perusteella olisi tarkoituksenmukaista liittää tukipäätösprosessiin myös laaja ympäristövaikutusten arviointimenettely. Mikäli metsitystuen

myöntäminen edellyttäisi YVA-menettelyn läpikäyntiä, kyseessä olisi laaja ja kustannuksiltaan korkea ympäristövaikutusten arviointi ulkopuolisen tekijän toteuttamana.

Lakiesityksessä ei ole lainkaan otettu huomioon tilanteita, joissa metsitysvelvoitteen toteuttaminen estyy luonnontuhoon tai muun vastaavan maanomistajasta riippumattoman syyn vuoksi. Mikäli metsitetty kohde tuhoutuu luonnontuhoon (esim. hyönteistuho, kasvitautit, tulva) vuoksi, metsitysvelvoite tulisi lakkauttaa ilman tuen takaisinperintää. Kyseinen säädös tulee lisätä pykälään 17§.

22§:ssä esitetään säädettäväksi tuensaajan ja ulkopuolisen toteuttajan muistiinpano- ja tiedonantovelvollisuudesta. Tuki maksetaan kuitenkin hehtaariohtaisena tasatukena eikä todellisiin kustannuksiin perustuvana, joten pykälässä esitetty velvoite on perusteeton. Verolainsäädäntö asettaa maanomistajille muistiinpanovelvollisuuden, ja niin yksityis- kuin muidenkin oikeushenkilöiden kirjanpitovelvollisuus on määritelty kattavasti kirjanpitolaissa eikä tähän erillislakiin ole syytä tuoda päällekkäisiä ja osin kirjanpitolaista poikkeavia velvoitteita. Pykälä 22 tulee poistaa tarpeettomana.

Helsingissä kesäkuun 23. päivänä 2020

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Jyrki Wallin
Toiminnanjohtaja

Lea Jylhä
Metsäasiantuntija

